

BÀI 6:

NỘP TÀI LIỆU CHO BÁO CÁO VIÊN ĐẶC BIỆT VỀ QUYỀN TỰ DO TÔN GIÁO VÀ TÍN NGƯỠNG

Cho đến hôm nay thì chúng ta đã xem qua những đề tài và vấn đề khác nhau. Chúng ta đã bắt đầu với các quyền tự do phổ quát căn bản của con người, đặc biệt là quyền tự do tôn giáo & tín ngưỡng và sau đó là tình trạng của các cộng đồng tôn giáo tại VN. Chúng ta đã xem qua vai trò của chuyên gia đặc biệt của LHQ về Quyền Tự Do Tôn giáo và Tín ngưỡng. Trong hai buổi học vừa qua, chúng ta nói về những nguyên tắc, mục đích của việc thu thập tài liệu và các bước thực tế trong việc thu thập tài liệu về những vụ vi phạm nhân quyền.

Hôm nay là buổi học cuối trước khi chúng ta ôn lại toàn bộ các kiến thức đã học trong khóa huấn luyện này. Trong buổi học hôm nay, chúng ta tập trung vào việc xử dụng đúng mẫu đơn để nộp thông tin về những vụ vi phạm nhân quyền lên cho Báo Cáo Viên Đặc Biệt (BCVĐB) của LHQ về Quyền Tự Do Tôn giáo và Tín ngưỡng. Chúng ta sẽ cùng nhau xem từng phần của mẫu đơn và các thông tin cần điền cho từng phần.

SLIDE 2: MẪU ĐƠN VỚI CÁC CÂU HỎI MẪU

- Công việc của BCVĐB là xem xét những vi phạm và đề nghị các giải pháp
- BCVĐB mời gọi các tổ chức và cá nhân nộp thông tin về những vụ vi phạm lên cho ông
- Mẫu đơn cần phải có:
 1. Thông tin chung/tổng quát
 2. Thông tin cá nhân của người có liên quan đến vụ vi phạm
 3. Thông tin liên quan đến bản thân vụ vi phạm
 4. Các bước thực hiện bởi nạn nhân, gia đình nạn nhân hoặc bất kỳ ai thay mặt nạn nhân

Tất cả các học viên đều phải có một bản sao bằng tiếng Việt của mẫu đơn đúng và mẫu các câu hỏi. Chúng ta sẽ cùng nhau xem qua từng phần của mẫu đơn.

Có thể một vài người trong số quý vị tham dự hôm nay đã từng biết qua mẫu đơn này, nhưng phần đông các học viên khác chưa từng thấy mẫu đơn. Vì vậy chúng ta sẽ đề cập riêng từng phần một và thông tin cần thiết cho mỗi phần.

Vào cuối buổi học hôm nay, chúng tôi mong quý vị sẽ cảm thấy tự tin hơn khi điền đơn một mình.

SLIDE 3: THÔNG TIN TỔNG QUÁT

- Sự việc liên quan đến một cá nhân hay một nhóm người?

Nếu sự việc vừa có liên quan đến một nhóm người lẫn 1 hay nhiều cá nhân, quý vị có thể nhận diện nhóm người đó và ghi rõ những cá nhân nào bị ảnh hưởng nhiều nhất bởi vụ vi phạm. Ví dụ việc 1 nhà thờ bị đóng cửa có thể ảnh hưởng đến toàn thể giáo dân của nhà thờ đó nhưng sẽ có một vài người liên quan trực tiếp hơn vì họ bị đánh hay bị bắt khi các cấp chính quyền đến đóng cửa nhà thờ này.

- Nếu sự việc liên quan đến 1 nhóm tôn giáo hay 1 nhóm tín ngưỡng, xin quý vị ghi lại số người có liên quan đến sự việc đó và giáo phái của nhóm người này.

Khi điền vào mục “Giáo Phái” xin quý vị ghi tên của nhóm tôn giáo hay tín ngưỡng. Nếu tôn giáo này có hơn 1 giáo phái thì xin ghi tên của từng giáo phái. Nếu tên giáo phái đã được dịch ra một từ ngữ chuẩn bằng tiếng Anh thì xin quý vị xử dụng từ ngữ cho đúng.

- Quốc gia (hoặc nhiều quốc gia) nơi xảy ra vi phạm
- Quốc tịch (1 hay nhiều quốc tịch) của nạn nhân
- Luật pháp tại quốc gia nơi xảy ra vi phạm có bắt các tổ chức tôn giáo đăng ký hay không. Nếu có thì tình trạng hiện tại của tổ chức tôn giáo trong vụ vi phạm là như thế nào?

Quý vị chỉ cần trả lời rõ ràng cho câu hỏi này chứ không cần dài dòng.

Chúng tôi biết rằng luật pháp VN bắt các tổ chức tôn giáo phải đăng ký. Tình trạng hiện nay của tổ chức tôn giáo có thể là: có đăng ký, không đăng ký, chờ đăng ký hay hồ sơ đăng ký đã bị từ chối.

SLIDE 4: THÔNG TIN CÁ NHÂN CỦA NHỮNG NGƯỜI CÓ LIÊN QUAN

Đối với mỗi nạn nhân, quý vị cần điền những chi tiết sau:

- Họ
- Tên
- Giáo phái hay tôn giáo của người đó
- Nơi cư ngụ hay nguyên quán
- Tuổi

- Giới tính (Nam hay Nữ)
- Quốc tịch (1 hay nhiều quốc tịch)

Không phải lúc nào quý vị cũng phải điền vào phần này ví dụ trường hợp sự việc xảy ra liên quan đến 1 nhóm đông người. Tuy nhiên, ngay cả khi sự việc có liên quan đến 1 nhóm quý vị cũng cần nhấn mạnh đến những ai trực tiếp liên can đến vụ vi phạm. Nếu có một vài người liên quan trực tiếp thì xin quý vị cung cấp thông tin của từng người một.

Quý vị nên nhớ là luôn luôn phải có sự đồng ý của những người mà quý vị liệt kê tên trong mẫu đơn này.

SLIDE 5: THÔNG TIN VỀ VỤ VI PHẠM

- Ngày giờ
- Địa điểm (nơi xảy ra và quốc gia nơi xảy ra vi phạm)
- Mô tả chi tiết vụ vi phạm
- Kèm theo bằng chứng cho thấy nạn nhân bị hại vì tôn giáo hay tín ngưỡng của họ
- Nhận dạng người/những người vi phạm: tên, chức vụ, động lực khiến họ hành động như vậy
- Người vi phạm có quen biết gì với nạn nhân không?
- Ai là người chịu trách nhiệm về vụ vi phạm? Đó là các viên chức chính quyền hay những người không phải là nhân viên chính quyền?
- Nếu người vi phạm là viên chức chính quyền, xin quý vị ghi rõ họ thuộc ngành nào (công an hay bộ đội), cấp bậc gì, chức năng như thế nào và vì sao họ bị xem là người gây ra vụ vi phạm. Quý vị nên ghi càng chính xác càng tốt.
- Nếu không thể biết chắc người vi phạm có phải là người của chính quyền hay không thì quý vị có tin là chính quyền đứng đằng sau lưng họ và phải chịu trách nhiệm về vụ vi phạm hay không? Tại sao quý vị lại nghĩ như vậy?
- Nhân chứng: Ghi rõ họ tên, tuổi, quan hệ giữa những người này với nạn nhân và địa chỉ liên lạc. Nếu họ muốn ẩn danh, quý vị cũng phải cho biết mối liên hệ giữa

họ với nạn nhân, họ có phải là người thân của nạn nhân hay chỉ là người qua đường. Nếu có bằng chứng thì xin ghi rõ là bằng chứng gì.

Trong một buổi học khác, chúng ta đã xem qua 5 câu hỏi chính cần hỏi khi thu thập thông tin. Đó là các câu hỏi AI? CÁI GÌ? KHI NÀO? Ở ĐÂU? VÀ TẠI SAO? Bây giờ thì chúng ta điền những thông tin này vào mẫu đơn.

Ngày tháng: Đây là câu hỏi “KHI NÀO?”

Địa điểm: Nơi xảy ra sự việc và tại quốc gia nào? “Ở ĐÂU?”

Mô tả sự việc một cách chi tiết: “CÁI GÌ?”

Bằng chứng cho thấy nạn nhân là người bị cố tình hại vì tôn giáo hay tín ngưỡng của họ: “TẠI SAO?”

Nhận diện những người vi phạm: họ tên, chức vụ, động lực thúc đẩy: “AI?”

Những người vi phạm có quen biết với nạn nhân không? “AI?”

Các viên chức chính quyền hay người không phải nhân viên của chính quyền: “AI?”

Nếu người vi phạm là nhân viên chính quyền thì xin ghi rõ ngành của họ (công an, bộ đội, cấp bậc, chức năng, v.v...). Sau đó ghi rõ tại sao họ là người gây ra sự việc. Quý vị càng chính xác càng tốt. “AI?”

Nếu không thể biết được người vi phạm có phải là viên chức chính quyền hay không thì Quý vị có nghĩ có chính quyền hay viên chức nhà nước nào đứng sau lưng họ trong vụ vi phạm hay không? “AI?”

Các nhân chứng: Ghi họ tên, tuổi, mối quan hệ giữa họ với nạn nhân. Nếu họ muốn được ẩn danh thì quý vị chỉ cần ghi họ là thân nhân nạn nhân hay là người qua đường, v.v... Nếu có bằng chứng xin ghi rõ là bằng chứng gì? “AI?”

NÊN NHỚ: Quý vị càng cung cấp nhiều chi tiết càng tốt nhưng luôn luôn phải được sự đồng ý của nạn nhân. Phải phối kiểm lại nguồn tin bất cứ lúc nào quý vị có thể phối kiểm được.

Nếu quý vị có thể kiểm chứng nguồn thông tin thì xin quý vị ghi như thế này trong mẫu đơn: “Thông tin này đã được kiểm chứng với 3 nguồn tin khác nhau.”

SLIDE 6:

CÁC BƯỚC MÀ NẠN NHÂN, NGƯỜI NHÀ NẠN NHÂN HAY BẤT CỨ AI THAY MẶT NẠN NHÂN ĐÃ THỰC HIỆN

BCVĐB muốn biết rằng các nạn nhân đã tận dụng hệ thống pháp lý trong nước như thế nào để giải quyết vấn đề? Họ có khiếu nại không? Họ có đi kiện không?

Liên Hiệp Quốc có thể theo sát vụ vi phạm hiệu quả hơn nếu biết rõ những gì đã xảy ra.

- Nạn nhân có bao giờ nộp đơn khiếu nại chưa? Nộp khi nào? Ai nộp? Và nộp lên cấp nào của chính phủ?
- Nạn nhân có làm gì thêm ngoài việc nộp đơn khiếu nại không?
- Chính quyền các cấp đã giải quyết như thế nào?
 - Họ có điều tra không?
 - Họ điều tra như thế nào?
 - Họ có dùng phương pháp gì khác không?
- Các cơ quan chức năng đã đối phó như thế nào đối với những đơn khiếu nại? Kết quả của những lá đơn khiếu nại như thế nào?

Nếu đơn khiếu nại đã được nộp nhưng không được trả lời, quý vị cũng phải ghi rõ điều này trong đơn.

Nếu các nạn nhân chưa nộp đơn khiếu nại vì họ sợ bị bắt hay họ đã bị công an hay các viên chức chính quyền hăm dọa, quý vị cũng phải ghi điều này vào đơn.

Nếu có lý do nào làm cho nạn nhân không thể đi tìm công lý trong nước được thì xin quý vị giải thích rõ trong đơn.

SLIDE 7:

Bây giờ thì quý vị có cơ hội để thực tập điền mẫu câu hỏi mà ông chuyên viên đặc biệt của LHQ đã soạn thảo. Xin quý vị xử dụng những câu ghi chú trong các slide để điền vào từng phần của mẫu đơn theo ví dụ trong bài tập. Nếu quý vị không có đủ thông tin để trả lời 1 câu hỏi nào đó thì quý vị cứ để trống câu đó. Trong phần ôn tập, chúng ta sẽ xem 1 mẫu đơn điền đúng và 1 mẫu đơn điền sai. Quý vị phải so sánh mẫu đơn quý vị điền với mẫu đơn điền đúng và mẫu đơn điền sai.

- **Phần bài tập:** Dùng ví dụ trong bài để điền mẫu đơn
- **Phần thảo luận:** Xin quý vị chọn 1 phần nào đó của mẫu đơn. Tại sao quý vị nghĩ thông tin trong phần này là quan trọng?